سُورَةُ غَافِرٍ (مَكيّة)

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

حمٓ ﴿١﴾ سەرنجی سەرەتای سوورەتی (البقرة) بدە.. تَنزِيلُ ٱلۡكِتَٰبِ مِنَ ٱللَّهِ ٱلۡعَزِيزِ ٱلۡعَلِيمِ ﴿٢﴾ هاتنە خوارەوەی ئەم قورئانە لەلایەن خوای بالادەست و شارەزا و زاناوەیە. غَافِرِ ٱلذَّنۢبِ وَقَابِلِ ٱلتَّوۡبِ شَدِيدِ ٱلۡعِقَابِ ذِي ٱلطَّوۡلِۖ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَۖ إِلَيۡهِ ٱلۡمَصِيرُ ﴿٣﴾ هەمیشە ئەو زاتە لێ خۆش بووی گوناهە، وەرگری تەوبە و پەشیمانیە لە بەندە گوناهبارەکانی تۆڵەسێنەرە زۆر بەسەختی لە یاخی بووان و ستەمکاران، دەستەڵاتدارە و خاوەن و بەخشێنەری ناز و نیعمەتەکانە، هیچ خوایەک نیە جگە لەو، سەرەنجامیش هەر بۆ لای ئەوە . مَا يُجَٰدِلُ فِيٓ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ إِلَّا ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ فَلَا يَغۡرُرۡكَ تَقَلُّبُهُمۡ فِي ٱلۡبِلَٰدِ ﴿٤﴾ هیچ کەس لە بەرامبەری ئایەت و فەرمانەکانی خواوە موجادەلە و دەمەدەمێ ناکات، جگە لەوانەی کە بێ بڕواو خوانەناس بوون، ئەی پێغەمبەر (ﷺ) کەواتە دەسەڵات و سەرمایە و هێزیان فریوت نەدات . كَذَّبَتۡ قَبۡلَهُمۡ قَوۡمُ نُوحٖ وَٱلۡأَحۡزَابُ مِنۢ بَعۡدِهِمۡۖ وَهَمَّتۡ كُلُّ أُمَّةِۭ بِرَسُولِهِمۡ لِيَأۡخُذُوهُۖ وَجَٰدَلُواْ بِٱلۡبَٰطِلِ لِيُدۡحِضُواْ بِهِ ٱلۡحَقَّ فَأَخَذۡتُهُمۡۖ فَكَيۡفَ كَانَ عِقَابِ ﴿٥﴾ پێش ئەمانیش (کافرانی مەککە و ئەوانەی لە دوایان دێن) قەومی نوح و گەلێ دەستە و گرۆی تریش باوەڕیان بە پێغەمبەرەکانیان نەکرد، هەر گەلێک پەلاماری پێغەمبەرەکەی دەدا تا دەستگیری بکات و ئازاری بدات و لە بەرنامەکەی لای بدات، هەروەها موجادەلە و دەمەدەمێیان دەکرد بۆ ئەوەی حەق داپۆشن و نەهێڵن، جا منیش پێچامنەوە و لەناوم بردن، بڕوانن چۆن تۆڵەیەکم لێ سەندن! وَكَذَٰلِكَ حَقَّتۡ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ أَنَّهُمۡ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِ ﴿٦﴾ ئا بەو شێوەیە بڕیاری پەروەردگاری تۆ ئەی محمد (ﷺ) چەسپا بەسەر ئەوانەدا کە خوانەناس و بێ باوەڕ بوون، بەڕاستی ئەوانە نیشتەجێی دۆزەخن . ٱلَّذِينَ يَحۡمِلُونَ ٱلۡعَرۡشَ وَمَنۡ حَوۡلَهُۥ يُسَبِّحُونَ بِحَمۡدِ رَبِّهِمۡ وَيُؤۡمِنُونَ بِهِۦ وَيَسۡتَغۡفِرُونَ لِلَّذِينَ ءَامَنُواْۖ رَبَّنَا وَسِعۡتَ كُلَّ شَيۡءٖ رَّحۡمَةٗ وَعِلۡمٗا فَٱغۡفِرۡ لِلَّذِينَ تَابُواْ وَٱتَّبَعُواْ سَبِيلَكَ وَقِهِمۡ عَذَابَ ٱلۡجَحِيمِ ﴿٧﴾ ئەو فریشتانەی کە

عەرش و تەختی پەروەردگار هەڵدەگرن، ئەوانەش کە بەدەوریدا دەسوڕێنەوە، تەسبیحات و ستایش و
سوپاسی پەروەردگاریان دەکەن، ئیمان و باوەڕی زۆر بەهێزو دامەزراویان پێیەتی، داوای لێ خۆشبوونیش
دەکەن بۆ ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە، دەڵێن :پەروەردگارا! ڕەحمەت و میهرەبانی تۆ، زانست و زانیاری تۆ،
هەموو شتێیکت پێ گرتۆتەوە، کەوابوو خۆش ببە لەوانەی کە تەوبەیان کردووە و لە گوناهەکانیان پەشیمانن و
شوێن بەرنامە و ڕێبازی تۆ دەکەون، هەروەها لە ئاگری دۆزەخیش بیان پارێزە. رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّٰتِ
عَدْنٍ ٱلَّتِي وَعَدتَّهُمْ وَمَن صَلَحَ مِنْ ءَابَآئِهِمْ وَأَزْوَٰجِهِمْ وَذُرِّيَّٰتِهِمْۚ إِنَّكَ أَنتَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ ﴿٨﴾
پەروەردگار بیانخەرە ئەو باخ و باخاتەی بەهەشتی عەدنەوە کە بەڵێنت پێداون، هاوڕێ لەگەڵ ئەو کەسانەدا کە
چاک و خواناسن، لە باوک دایک و هاوسەران و نەوەکانیان، بەڕاستی هەر تۆ خوایەکی باڵادەست و دانایت.
وَقِهِمُ ٱلسَّيِّـَٔاتِۚ وَمَن تَقِ ٱلسَّيِّـَٔاتِ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمْتَهُۥۚ وَذَٰلِكَ هُوَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ ﴿٩﴾پەروەردگار بیانخەرە
ئەو باخ و باخاتەی بەهەشتی عەدنەوە کە بەڵێنت پێداون، هاوڕێ لەگەڵ ئەو کەسانەدا کە چاک و خواناسن،
لە باوک دایک و هاوسەران و نەوەکانیان، بەڕاستی هەر تۆ خوایەکی باڵادەست و دانایت . إِنَّ ٱلَّذِينَ
كَفَرُوا۟ يُنَادَوْنَ لَمَقْتُ ٱللَّهِ أَكْبَرُ مِن مَّقْتِكُمْ أَنفُسَكُمْ إِذْ تُدْعَوْنَ إِلَى ٱلْإِيمَٰنِ فَتَكْفُرُونَ ﴿١٠﴾
بێگومان ئەوانەی کە بێ باوەڕن بوون لە قیامەتدا بانگیان لێ دەکرێت کە ڕق و خەشم و قینی خوا زۆر زیاترە لە
ڕق و خەشم و قینیان دژ بەیەکتر، چونکە کاتی خۆی بانگ دەکران بۆ ئیمان و باوەڕ کەچی ڕێبازی کوفرتان
بەرنەدا و لەسەری بەردەوام دەبوون . قَالُوا۟ رَبَّنَآ أَمَتَّنَا ٱثْنَتَيْنِ وَأَحْيَيْتَنَا ٱثْنَتَيْنِ فَٱعْتَرَفْنَا بِذُنُوبِنَا فَهَلْ إِلَىٰ
خُرُوجٍ مِّن سَبِيلٍ ﴿١١﴾ کافران لە وەڵامدا دەڵێن: پەروەردگارا تۆ دەستەلاتت بێ سنوورە دووجار ئێمەت
مراندووە و دووجار ئێمەت زیندوو کردۆتەوە (مەبەست نەبوونی پێش هاتنە دنیایە، کە جۆرە مردنێکە و ئەو
مردنەش کە دەیزانن، ژیانی دنیاو زیندوو بوونەوەی قیامەتیش دوو جۆرە ژیانە) ئایا چارەسەرێک، ڕێبازێک
نیە، بۆ ڕزگاریمان؟. ذَٰلِكُم بِأَنَّهُۥٓ إِذَا دُعِيَ ٱللَّهُ وَحْدَهُۥ كَفَرْتُمْ وَإِن يُشْرَكْ بِهِۦ تُؤْمِنُوا۟ۚ فَٱلْحُكْمُ لِلَّهِ
ٱلْعَلِيِّ ٱلْكَبِيرِ ﴿١٢﴾ ئێستاش ئەو بارودۆخەی کە تێی کەوتوون بەهۆی ئەوەوەیە، بەڕاستی کاتێک بانگەواز
بکرێت بۆ پەرستنی خوای تاک و تەنها، ئێوە باوەڕ ناهێنن، خۆ ئەگەر هاوەڵی بۆ بڕیار بدرێت و ڕێبازی یەک

خواناسین کەنارىخرێت، ئێوە باوەڕ بەوە دەهێنن، ئێستاش فەرمان، هەر فارمانی خوای بەرزو بڵند و گەورەیە
(بۆ جیاکردنەوەی ئیمانداران لە بێ باوەڕان) . هُوَ ٱلَّذِی یُرِیکُمْ ءَایَٰتِهِۦ وَیُنَزِّلُ لَكُم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ رِزْقًاۚ وَمَا
یَتَذَكَّرُ إِلَّا مَن یُنِیبُ ﴿١٣﴾ ئەو خوایە بەردەوام بەڵگە و نیشانەی دەستەڵاتداری خۆیتان نیشان دەدات، لە
ئاسمانیشەوە ڕزق و ڕۆزیتان بۆ دادەبەزێنێت (وەک: باران، هەوا، جۆرەها تیشک، کە دەبنە سەرچاوەی
ڕۆزی) کەسیش یاداوەری وەرناگرێت و بیرناکاتەوە جگە لەوانەی کە: دەگەڕێنەوە بۆ لای ئەو زاتە.. فَٱدْعُوا۟
ٱللَّهَ مُخْلِصِینَ لَهُ ٱلدِّینَ وَلَوْ كَرِهَ ٱلْكَٰفِرُونَ ﴿١٤﴾ کەواتە ئەی ئیمانداران: ئێوە هەر هانا و هاوار بۆ خوا بەرن
و ملکەچ و فەرمانبەرداری ئاین و بەرنامەکەی ئەو بن، ئەگەر چی کافرو بێ بڕواکان پێی سەغڵەت بن و پێیان
ناخۆش بێت . رَفِیعُ ٱلدَّرَجَٰتِ ذُو ٱلْعَرْشِ یُلْقِی ٱلرُّوحَ مِنْ أَمْرِهِۦ عَلَىٰ مَن یَشَآءُ مِنْ عِبَادِهِۦ لِیُنذِرَ یَوْمَ
ٱلتَّلَاقِ ﴿١٥﴾ ئەو پەروەردگارە پلەو پایەی زۆر بڵندە، خاوەنی تەختی فەرمانڕەوایی تایبەتی خۆیەتی، ئەوزاتە وەحی
و نیگا بە فەرمانی خۆی دەنێرێت بۆ هەرکام لە بەندەکانی کە بیەوێت، (قورئان ڕۆحە، چونکە ژیان بەخشە بە
عەقڵ و دڵ و دەروون)، بۆ ئەوەی خەڵکی بترسێنێت لە ڕۆژی بەیەکگەشتنەوە (گەشتنەوەی ڕۆح بەجەستە،
گەشتنەوەی ئادەمیزاد بەکردەوەکانی..). یَوْمَ هُم بَٰرِزُونَۖ لَا یَخْفَىٰ عَلَى ٱللَّهِ مِنْهُمْ شَیْءٌۚ لِّمَنِ ٱلْمُلْكُ ٱلْیَوْمَۖ لِلَّهِ
ٱلْوَٰحِدِ ٱلْقَهَّارِ ﴿١٦﴾ ئەو ڕۆژە هەموویان بەدەرەوەن، (ڕوت و ڕەجاڵ، نهێنی و ئاشکرا وەک یەکە)، هیچ
شتێکیان لە خوا شاراوە نییە، ئەوسا پەروەردگاری مەزن، دەفەرموێت :ئەمرۆ پاشایەتی و فەرمانڕەوایی
شایستەی کێیە؟ کێ خاوەنی هەموو ئەم بوونەوەرەیە؟ کەس نیە وەڵام بداتەوە، خۆی دەفەرموێت، هەر
هەمووی بۆ خوای تاک و تەنها و خەشمگیرە . ٱلْیَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍۭ بِمَا كَسَبَتْۚ لَا ظُلْمَ ٱلْیَوْمَۚ إِنَّ ٱللَّهَ
سَرِیعُ ٱلْحِسَابِ ﴿١٧﴾ ئەمرۆ هەموو کەس پاداشتی کارو کردەوەی خۆی وەردەگرێت، ئەمرۆ هیچ جۆرە
ستەمێک لە کەس ناکرێت، بەڕاستی خوای گەورە بەخێرایی لێ پرسینەوەکان ئەنجام دەدات (چونکە هەموو
شت ڕوونە لای). وَأَنذِرْهُمْ یَوْمَ ٱلْءَازِفَةِ إِذِ ٱلْقُلُوبُ لَدَى ٱلْحَنَاجِرِ كَٰظِمِینَۚ مَا لِلظَّٰلِمِینَ مِنْ حَمِیمٍ
وَلَا شَفِیعٍ یُطَاعُ ﴿١٨﴾ ئەی پێغەمبەر (ﷺ) بیان ترسێنە و ئاگایان بکە لە ڕۆژە نزیکەکە، ڕۆژی قیامەت،
کاتێک کە دڵەکان دەگەنە گەروو، غەمگینی و پەژارە و تەنگانە دڵ ودەروونی خوانەناسان بەتەواوی داگیر

ئەكات، هیچ دڵسۆز و پشتیوانێك بۆ ستەمكاران نییە، كەس تكا كار و غەمخۆریان نییە، تا قسەیەكی ڕەواجی
هەبێت و تكای لێ وەربگیرێت . يَعۡلَمُ خَآئِنَةَ ٱلۡأَعۡيُنِ وَمَا تُخۡفِي ٱلصُّدُورُ ﴿١٩﴾ ئەو خوایە هەمیشە چاوە
خیانەتكار و ناپاكەكان دەناسێت و دەزانێت چی لە دڵ و دەروون و سینەكاندا حەشاردراوە . وَٱللَّهُ يَقۡضِي
بِٱلۡحَقِّۖ وَٱلَّذِينَ يَدۡعُونَ مِن دُونِهِۦ لَا يَقۡضُونَ بِشَيۡءٍۗ إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡبَصِيرُ ﴿٢٠﴾ هەمیشە خوا
دادوەریی لەسەر بنچینەی حەق و ڕاستی ئەنجام دەدات، ئەوانەی جگە لەو زاتە هاواریان لێ دەكەن، هیچ
دەسەڵات و دادوەریەكیان لە دەست نایەت، بەڕاستی هەر خوا خۆی بیسەر و زانایە. ۞أَوَلَمۡ يَسِيرُواْ فِي
ٱلۡأَرۡضِ فَيَنظُرُواْ كَيۡفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلَّذِينَ كَانُواْ مِن قَبۡلِهِمۡۚ كَانُواْ هُمۡ أَشَدَّ مِنۡهُمۡ قُوَّةٗ وَءَاثَارٗا فِي ٱلۡأَرۡضِ
فَأَخَذَهُمُ ٱللَّهُ بِذُنُوبِهِمۡ وَمَا كَانَ لَهُم مِّنَ ٱللَّهِ مِن وَاقٖ ﴿٢١﴾ ئایا ئەوە بەسەر زەویدا نەڕۆیشتوون، تا تەماشا
بكەن و سەرنج بدەن، سەرئەنجامی ئەوانەی پێش ئەمان چۆن بوو؛ چیان بەسەرهات؟ ئەوانە لەمان زۆر
بەهێزتر بوون و جێ دەست و شوێنەواریان زیاتر لە زەویدا ئاشكرابوو، جا ئەوە بوو خوا بەهۆی
گوناهەكانیانەوە لە ناوی بردن، كەس نەیتوانی لە سزای خوا بیان پارێزێت و پەنایان بدات و ڕزگاریان بكات.
ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمۡ كَانَت تَّأۡتِيهِمۡ رُسُلُهُم بِٱلۡبَيِّنَٰتِ فَكَفَرُواْ فَأَخَذَهُمُ ٱللَّهُۚ إِنَّهُۥ قَوِيّٞ شَدِيدُ ٱلۡعِقَابِ ﴿٢٢﴾ ئەو
بارودۆخەیان بۆیە بەسەردا هات، چونكە بەڕاستی كاتی خۆی پێغەمبەرەكانیان بە چەندەها بەڵگە و نیشانەی
ئاشكراوە ڕاستیەكانیان پێ ڕادەگەیاندن، كەچی بڕوایان نەكرد و باوەڕیان نەهێنا، ئنجا خوای گەورە لەناوی
بردن و پێچانیەوە، چونكە بێگومان ئەو خوایە بەهێزە و تۆڵەسەندنەوەی زۆر توند و بە ئێشە لە بێ باوەڕان.
وَلَقَدۡ أَرۡسَلۡنَا مُوسَىٰ بِـَٔايَٰتِنَا وَسُلۡطَٰنٖ مُّبِينٍ ﴿٢٣﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە موسامان ڕەوانە كرد هاوڕێ
لەگەڵ چەندەها بەڵگە و نیشانەی ئاشكرادا... إِلَىٰ فِرۡعَوۡنَ وَهَٰمَٰنَ وَقَٰرُونَ فَقَالُواْ سَٰحِرٞ كَذَّابٞ ﴿٢٤﴾ بۆ سەر
فیرعەون و هامان و قاروون، بەڵام ئەو ستەمكارانە وتیان: جادووگەرێكی درۆزنە !! فَلَمَّا جَآءَهُم بِٱلۡحَقِّ مِنۡ
عِندِنَا قَالُواْ ٱقۡتُلُوٓاْ أَبۡنَآءَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مَعَهُۥ وَٱسۡتَحۡيُواْ نِسَآءَهُمۡۚ وَمَا كَيۡدُ ٱلۡكَٰفِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَٰلٖ ﴿٢٥﴾
جاكاتێك هات بۆ لایان و هەموو ڕاستەكی بۆ سەلماندن بە بەڵگە و معجزەی ئاشكراوە كە لە لایەن ئێمەوە پێی
بەخشرابوو، فیرعەون و داردەستەكەی فەرمانیاندا و وتیان: ڕۆڵەی نێرینەی هەموو ئەوانە بكوژن كە باوەڕیان

هێناوە و لە گەڵ موسادان، ئافرەت و کچاکانیان بهێڵنەوە بۆ کارەکەری، بەڵام خەیاڵیان خاوە، لە کاتێکدا پیلان
و تەڵەکەی بێ باوەڕان هیچ نییە، تەنها سەری لەسەر گەردانیەوە دەردەچێت . وَقَالَ فِرۡعَوۡنُ ذَرُونِيٓ أَقۡتُلۡ
مُوسَىٰ وَلۡيَدۡعُ رَبَّهُۥٓۖ إِنِّيٓ أَخَافُ أَن يُبَدِّلَ دِينَكُمۡ أَوۡ أَن يُظۡهِرَ فِي ٱلۡأَرۡضِ ٱلۡفَسَادَ ٢٦ ئینجا فیرعەون
وتی: وازم لێ بهێنن با موسا بکوژم، با هەر هاوار لە پەروەردگاری بکات، چونکە بەڕاستی من دەترسم کە دین
و ئاینتان بگۆڕیت!، یاخود دووبەرەکی و خراپە و شەڕ و شۆڕ لە وڵات و سەرزەویدا بەرپا بکات !! وَقَالَ
مُوسَىٰٓ إِنِّي عُذۡتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُم مِّن كُلِّ مُتَكَبِّرٖ لَّا يُؤۡمِنُ بِيَوۡمِ ٱلۡحِسَابِ ٢٧ موساش وتی :بێگومان من
پەنا دەگرم بە پەروەردگاری خۆم کە پەروەردگاری ئێوەشە لە هەموو لووت بەرزو خۆبەزل زانێک باوەڕی
بەڕۆژی لێ پرسینە نەبێت ڕاستیەکان ئاوەژوو بکات . وَقَالَ رَجُلٞ مُّؤۡمِنٞ مِّنۡ ءَالِ فِرۡعَوۡنَ يَكۡتُمُ إِيمَٰنَهُۥٓ
أَتَقۡتُلُونَ رَجُلًا أَن يَقُولَ رَبِّيَ ٱللَّهُ وَقَدۡ جَآءَكُم بِٱلۡبَيِّنَٰتِ مِن رَّبِّكُمۡۖ وَإِن يَكُ كَٰذِبٗا فَعَلَيۡهِ كَذِبُهُۥۖ
وَإِن يَكُ صَادِقٗا يُصِبۡكُم بَعۡضُ ٱلَّذِي يَعِدُكُمۡۖ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهۡدِي مَنۡ هُوَ مُسۡرِفٞ كَذَّابٞ ٢٨ دیارە
سەرئەنجام فیرعەون بڕیاریداوە موسا شەهید بکات بۆیە : پیاوێکی ئیماندار لە خزمانی فیرعەون کە باوەڕەکەی
شاردبۆوە تا ئەو کاتە، وتی : ئایا ڕەوایە پیاوێک بکوژن تەنها تاوانی ئەوەیە کە دەڵێت پەروەدگارم -الله- یە،
لەکاتێکدا چەندەها بەڵگە و نیشانەشی لە لایەن پەروەردگارتانەوە بۆ هێناون و نیشانی داون، خۆ ئەگەر درۆزن
بێت، ئەوە درۆزنیەکەی بە زەرەری خۆی تەواو دەبێت، خۆ ئەگەر ڕاستگۆبێت هەندێک لەو بەڵایانەتان
بەسەردێت کە پێی ڕاگەیاندوون، بەڕاستی من دڵنیام کە : خوا هیدایەت و ڕێنموویی کەسێک ناکات زیادەڕە
و درۆزن بێت واتە: ئەگەر مووسا درۆزن بوایە، ئەو هەموو پشتیوانیەی لێ نەدەکرا لەلایەن خواوە . يَٰقَوۡمِ
لَكُمُ ٱلۡمُلۡكُ ٱلۡيَوۡمَ ظَٰهِرِينَ فِي ٱلۡأَرۡضِ فَمَن يَنصُرُنَا مِنۢ بَأۡسِ ٱللَّهِ إِن جَآءَنَاۚ قَالَ فِرۡعَوۡنُ مَآ أُرِيكُمۡ
إِلَّا مَآ أَرَىٰ وَمَآ أَهۡدِيكُمۡ إِلَّا سَبِيلَ ٱلرَّشَادِ ٢٩ هەروەها وتی: ئەی قەوم و هۆزم ئەمڕۆ ئێوە دەسەڵاتتان
هەیە بەسەر ئەم ناوچەیەدا و بەئارەزووی خۆتان فەرمانڕەوایی تیادا دەکەن، جا بیر بکەنەوە و تێفکرن کێ
دەتوانێت فریامان بکەوێت، کێ دەتوانێت ڕزگارمان بکات، لە تۆڵە و سزای خوا ئەگەر یەخەی پێگرتین؟
فیرعەون قسەکەی پێ بڕی وتی: من تەنها هەر ئەو ڕاو بۆچوونە بەچاک دەزانم و لام پەسەندەکە پێم

ڕاگەیاندن، من تەنها ڕێبازی چاک و دروستم نیشانداون!! وَقَالَ ٱلَّذِىٓ ءَامَنَ يَـٰقَوْمِ إِنِّىٓ أَخَافُ عَلَيْكُم
مِّثْلَ يَوْمِ ٱلْأَحْزَابِ ﴿٣٠﴾ ئەو پیاوەی کە ئیمانی هێنابوو وتی: بێگومان من دەترسم ڕۆژێکتان بەسەربێت وەکو ئەو
ڕۆژەی بەسەر گرۆ و قەومە ناڵەبارەکانی پێشوودا هات... مِثْلَ دَأْبِ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَٱلَّذِينَ مِنۢ
بَعْدِهِمْ ۚ وَمَا ٱللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِّلْعِبَادِ ﴿٣١﴾ وەکو ئەوەی کە بەسەر قەومی نوح و عاد و ثمود و ئەوانەی بەدوای
ئەواندا هاتن، جا وەنەبێت خوا بیەوێت ستەم لە بەندەکان بکات و حەز بە تیاچونیان بکات. وَيَـٰقَوْمِ إِنِّىٓ
أَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ ٱلتَّنَادِ ﴿٣٢﴾ ئەی قەوم و هۆزم من بەڕاستی دەترسم لە ڕۆژی هاوارو ئاهوناڵە و
بانگکردنتان بۆ لێ پرسینەوە (قیامەت) . يَوْمَ تُوَلُّونَ مُدْبِرِينَ مَا لَكُم مِّنَ ٱللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ ۗ وَمَن يُضْلِلِ
ٱللَّهُ فَمَا لَهُۥ مِنْ هَادٍ ﴿٣٣﴾ ئەو ڕۆژەی کە هەموو لەبەری هەڵدێن و پشت هەڵدەکەن و هەموو سەرگەردانن،
نازانن چی بکەن و ڕوو بکەنە کوێ، کەس نیە پەناتان بدات لە خەشم و قینی خوا، ئەوەش خوا گومڕای بکات
بەهۆی خراپەکاری خۆیەوە، هیچ کەسی تر ناتوانێت هیدایەت و ڕێنموویی بکات . وَلَقَدْ جَآءَكُمْ يُوسُفُ
مِن قَبْلُ بِٱلْبَيِّنَـٰتِ فَمَا زِلْتُمْ فِى شَكٍّ مِّمَّا جَآءَكُم بِهِۦ ۖ حَتَّىٰٓ إِذَا هَلَكَ قُلْتُمْ لَن يَبْعَثَ ٱللَّهُ مِنۢ بَعْدِهِۦ
رَسُولًا ۚ كَذَٰلِكَ يُضِلُّ ٱللَّهُ مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ مُّرْتَابٌ ﴿٣٤﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی کاتی خۆی یوسف بەڵگە و
نیشانەی زۆری بۆ هێنان تا ڕێبازی خواناسی بگرنەبەر، کەچی بەردەوام لە گوماندا بوون، بەرامبەر ئەو
بەرنامەو ئاینەی کە بۆی هێنابوون، هەتا ئەو کاتەی وەفاتی کرد، ئەوسا وتتان: ئیتر تەواو هەرگیز خوا دوای
ئەم پێغەمبەری تر نانێرێت، هەر بەو شێوەیە خوا کەسانی سەرکەش و گوناهکار و دڵ دانەمەزراو ڕاڕا گومڕا
دەکات. ٱلَّذِينَ يُجَـٰدِلُونَ فِىٓ ءَايَـٰتِ ٱللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَـٰنٍ أَتَىٰهُمْ ۖ كَبُرَ مَقْتًا عِندَ ٱللَّهِ وَعِندَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ۚ
كَذَٰلِكَ يَطْبَعُ ٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ قَلْبِ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ ﴿٣٥﴾ ئەو کەسانەی کە موجادەلە و گفتوگۆ دەکەن دەربارەی
ئایەت و فەرمانەکانی خوا، بێ ئەوەی هیچ بەڵگەیەکیان بۆ هاتبێت، ئەم مجادەلە و گفتوگۆیە زۆر بێزراو تاوانە
لای خوا و لای ئەوانەش کە ئیمانیان هێناوە، هەر بەو شێوەیە خوا مۆر دەنێت بەسەر هەموو خاوەن دڵێکی
خۆبەزل زان و ڕق ئەستوور و ستەمکاردا . وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَـٰهَـٰمَـٰنُ ٱبْنِ لِى صَرْحًا لَّعَلِّىٓ أَبْلُغُ ٱلْأَسْبَـٰبَ ﴿٣٦﴾

ئا لەو گەرمەی قسەی ئیمانداره‌دا فیرعەون بە هامانی وت: ئەی هامان بورجێکی بەرزم بۆ دروست بکە، بۆ
ئەوەی هەندێک هۆکارم دەست بکەویت...!! أَسۡبَٰبَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ فَأَطَّلِعَ إِلَىٰٓ إِلَٰهِ مُوسَىٰ وَإِنِّي لَأَظُنُّهُۥ
كَٰذِبٗاۚ وَكَذَٰلِكَ زُيِّنَ لِفِرۡعَوۡنَ سُوٓءُ عَمَلِهِۦ وَصُدَّ عَنِ ٱلسَّبِيلِۚ وَمَا كَيۡدُ فِرۡعَوۡنَ إِلَّا فِي تَبَابٖ ﴿٣٧﴾
هۆکاری بەرزبوونەوە بۆ ئاسمانەکان، تا لەوێوە سەرکەوم و نهێنیەکان شارەزا بم تا سەردانێکی خوای موسا بکەم
و ببینم!! هەرچەندە من دڵنیام کە درۆزنە!!، ئاوەو شێوەیە کاروکردەوە ناشیرینەکان لای فیرعەون جوان کراو، لە
ڕێبازی ڕاست و دروست لادرا، بێگومان پیلان و نەخشەی نادروستی فیرعەون هەر لە زەرەردایە. وَقَالَ
ٱلَّذِيٓ ءَامَنَ يَٰقَوۡمِ ٱتَّبِعُونِ أَهۡدِكُمۡ سَبِيلَ ٱلرَّشَادِ ﴿٣٨﴾ ئەو کەسەی کە ئیمانی هێنابوو دووبارە هاتەوە قسە
وتی: ئەی قەوم و هۆزەکەم شوێنی من بکەون بەقسەی من بکەن ڕێمووێتان دەکەم بۆ ڕێبازی سەرفەرازی و
چاکە و چاکەکاری. يَٰقَوۡمِ إِنَّمَا هَٰذِهِ ٱلۡحَيَوٰةُ ٱلدُّنۡيَا مَتَٰعٞ وَإِنَّ ٱلۡأٓخِرَةَ هِيَ دَارُ ٱلۡقَرَارِ ﴿٣٩﴾ ئەی قەوم و هۆزم
بێگومان ژیانی ئەم دنیایە تەنها بریتیە لە ڕابوردنێکی کەم، بەڕاستی ژیانی پاشە ڕۆژ و داهاتوو، هەر ئەو شوێنی
ئومێد و ئارام گرتن و حەسانەوەیە بۆ ئیمانداران. مَنۡ عَمِلَ سَيِّئَةٗ فَلَا يُجۡزَىٰٓ إِلَّا مِثۡلَهَاۖ وَمَنۡ عَمِلَ صَٰلِحٗا
مِّن ذَكَرٍ أَوۡ أُنثَىٰ وَهُوَ مُؤۡمِنٞ فَأُوْلَٰٓئِكَ يَدۡخُلُونَ ٱلۡجَنَّةَ يُرۡزَقُونَ فِيهَا بِغَيۡرِ حِسَابٖ ﴿٤٠﴾ ئەوەی گوناهو
هەڵەیەکی کردبێت، تەنها بەقەدەر هەڵە و گوناهەکەی خۆی تۆڵەی لێ دەسێنرێت، ئەوەش کە چاکەی کردووە
لە پیاوان و ئافرەتان، لە کوڕان و لە کچان لەکاتێکدا کە خاوەنی باوەڕی دامەزراون، ئا ئەوانە دەچنە
بەهەشتەوە و بێ سنوور و بێ حساب ڕزق و ڕۆزی هەمەجۆر و هەمە چەشنیان پێ دەبەخشرێت.
۞وَيَٰقَوۡمِ مَا لِيٓ أَدۡعُوكُمۡ إِلَى ٱلنَّجَوٰةِ وَتَدۡعُونَنِيٓ إِلَى ٱلنَّارِ ﴿٤١﴾ ئەی قەوم و هۆزم ئەوە چی یە، خۆ من
بانگی ئێوە دەکەم بۆ ڕزگاریی، بۆ سەرفرازی بۆ بەهەشت، کەچی ئێوە بانگی من دەکەن، بۆ خوانەناسی، بۆ
سەرگەردانی بۆ دۆزەخ!. تَدۡعُونَنِي لِأَكۡفُرَ بِٱللَّهِ وَأُشۡرِكَ بِهِۦ مَا لَيۡسَ لِي بِهِۦ عِلۡمٞ وَأَنَا۠ أَدۡعُوكُمۡ إِلَى
ٱلۡعَزِيزِ ٱلۡغَفَّٰرِ ﴿٤٢﴾ بانگم دەکەن تا باوەڕم بە خوا نەمێنێت و هاوەڵ و شەریکی بۆ بڕیار بدەم، بێ هیچ بەڵگەو
زانستی و زانیاریەک، لەکاتێکدا من بانگتان دەکەم بۆلای زاتێک کە زۆر باڵادەستە و زۆریش لێ خۆشبووە...
لَا جَرَمَ أَنَّمَا تَدۡعُونَنِيٓ إِلَيۡهِ لَيۡسَ لَهُۥ دَعۡوَةٞ فِي ٱلدُّنۡيَا وَلَا فِي ٱلۡأٓخِرَةِ وَأَنَّ مَرَدَّنَآ إِلَى ٱللَّهِ وَأَنَّ ٱلۡمُسۡرِفِينَ

هُمۡ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِ ﴿٤٣﴾ شتێکی ڕاستەو گومانی تێدانیە ئەوەی کە ئێوە من بانگ دەکەن بۆ لای خاوەنی هیچ
بانگەواز و بەرنامە و پرۆگرامێک نیە، نە لە دنیادا، نە لە قیامەتیشدا، ئەوەش نابێت لەیاد بکەین، کە
بەڕاستیش گەڕانەوەمان بۆ لای خوای گەورەیە، ئەوانەش تاوانی زۆر ئەنجام دەدەن و سەرکەش و لە سنوور
ترازاون، ئەوانە نیشتەجێی دۆزەخن . فَسَتَذۡكُرُونَ مَآ أَقُولُ لَكُمۡۚ وَأُفَوِّضُ أَمۡرِيٓ إِلَى ٱللَّهِۚ إِنَّ ٱللَّهَ بَصِيرُۢ
بِٱلۡعِبَادِ ﴿٤٤﴾ جا لە ئایندەدا ڕۆژێک دێت، ئەم قسانەی منتان بێتەوە یاد، ئێستاکەش من خۆم وکارو بارەکانم
دەدەمە دەست خوا و پشت بەو دەبەستم، چونکە بێگومان خوا بینایە بە بەندەکانی . فَوَقَىٰهُ ٱللَّهُ سَيِّـَٔاتِ مَا
مَكَرُواْۖ وَحَاقَ بِـَٔالِ فِرۡعَوۡنَ سُوٓءُ ٱلۡعَذَابِ ﴿٤٥﴾ جا خوای گەورە ئەو ئیمانداره ژیرەی پاراست لە پیلانی خراپ
و دڕندانەیان، دارو دەستەی فیرعەونیش سزایەکی زۆر سەختیان تووش بوو... ٱلنَّارُ يُعۡرَضُونَ عَلَيۡهَا غُدُوّٗا
وَعَشِيّٗاۚ وَيَوۡمَ تَقُومُ ٱلسَّاعَةُ أَدۡخِلُوٓاْ ءَالَ فِرۡعَوۡنَ أَشَدَّ ٱلۡعَذَابِ ﴿٤٦﴾ ئاگری دۆزەخە، بەیانیان و ئێواران،
نیشانیان دەدرێت، یاخود پیایاندا دەچزێنرێت، لە (جیهانی بەرزەخدا) ڕۆژی قیامەتیش فەرمان دەدرێت:
ئادەی تاقم و دەستەی فیرعەون بخەنە ناو ئێش و ئازاری زۆر ناخۆشەوە. وَإِذۡ يَتَحَآجُّونَ فِي ٱلنَّارِ فَيَقُولُ
ٱلضُّعَفَـٰٓؤُاْ لِلَّذِينَ ٱسۡتَكۡبَرُوٓاْ إِنَّا كُنَّا لَكُمۡ تَبَعٗا فَهَلۡ أَنتُم مُّغۡنُونَ عَنَّا نَصِيبٗا مِّنَ ٱلنَّارِ ﴿٤٧﴾ ئەو کاتە ئیتر
شەڕو کێشە دەست پێدەکەن لەناو ئاگری دۆزەخدا، لاواز و چەوساوەکان بەدەسەڵاتدارو لووت بەرزەکان
دەڵێن: خۆ بەڕاستی ئێمە شوێنکەوتەی ئێوە بووین، ئایا ئێوە ناتوانن تۆزێک سزای ئاگرمان لەسەر کەم
بکەنەوە؟. قَالَ ٱلَّذِينَ ٱسۡتَكۡبَرُوٓاْ إِنَّا كُلّٞ فِيهَآ إِنَّ ٱللَّهَ قَدۡ حَكَمَ بَيۡنَ ٱلۡعِبَادِ ﴿٤٨﴾ لە وەڵامیاندا لووت
بەرزەکان دەڵێن: ئێمە هەموومان لەناو ئاگردا گیرمان خواردووە، بێگومان خوای گەورە دادوەری کردوە لە نێوان
بەندەکانیدا و بڕیارەکانی بڕاوەتەوە. وَقَالَ ٱلَّذِينَ فِي ٱلنَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ ٱدۡعُواْ رَبَّكُمۡ يُخَفِّفۡ عَنَّا يَوۡمٗا مِّنَ
ٱلۡعَذَابِ ﴿٤٩﴾ ئینجا ئەوانەی کە لەناو ئاگری دۆزەخدان بە فریشتەکانی کارگێری دۆزەخ دەڵێن: داوا لە
پەروەردگارتان بکەن؛ تەنها ڕۆژێک سزاو ئازارمان لەسەر کەم بکاتەوە . قَالُوٓاْ أَوَ لَمۡ تَكُ تَأۡتِيكُمۡ رُسُلُكُم
بِٱلۡبَيِّنَٰتِۖ قَالُواْ بَلَىٰۚ قَالُواْ فَٱدۡعُواْۗ وَمَا دُعَـٰٓؤُاْ ٱلۡكَٰفِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَٰلٍ ﴿٥٠﴾ ئەوانیش لە وەڵامی

داخوازیەکەیاندا دەڵێن: باشە، مەگەر پێغەمبەرەکانتان بە بەڵگەو نیشانەی ڕوون و ئاشکراوە، ڕەوانە نەکرابوون بۆتان؟ هەمووان بەیەک دەنگ دەڵێن: بەڵێ، ڕاستە، ئینجا فریشتەکان دەڵێن: دەی کەوابوو هەر داوابکەن وبپاڕێنەوە، بێگومان داخوازی و پاڕانەوەی کافران بەهیچ ناچێت، تازە هیچ نرخێکی نیەو گیرا نابێت. إِنَّا لَنَنصُرُ رُسُلَنَا وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا وَيَوۡمَ يَقُومُ ٱلۡأَشۡهَٰدُ ﴿٥١﴾ بەڕاستی ئێمە پێغەمبەرەکانمان و ئەوانەش کە باوەڕیان هێناوە سەر دەخەین، لە ژیانی دنیادا هەروەها ئەو ڕۆژەش کە شایەتەکان شایەتی دەدەن فریشتەکان شایەتی بۆ پێغەمبەران دەدەن، پێغەمبەران شایەتی بۆ بانگخوازان دەدەن بانگخوازان شایەتن لەسەر خەڵکی . يَوۡمَ لَا يَنفَعُ ٱلظَّٰلِمِينَ مَعۡذِرَتُهُمۡۖ وَلَهُمُ ٱللَّعۡنَةُ وَلَهُمۡ سُوٓءُ ٱلدَّارِ ﴿٥٢﴾ لەو ڕۆژەدا ستەمکاران تکاو پاڕانەوەیان بێ سوودە و کەڵکیان پێناگەیەنێت، نەفرین هەر بۆ ئەوانە و هەر بۆ ئەوانیشە جێگەی ناسازو ناخۆش . وَلَقَدۡ ءَاتَيۡنَا مُوسَى ٱلۡهُدَىٰ وَأَوۡرَثۡنَا بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ ٱلۡكِتَٰبَ ﴿٥٣﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە هیدایەت و ڕێنموویمان بەخشی بە موسا و تەوراتیشمان هێشتەوە لەناو نەوەی ئیسرائیلدا تا پەیڕەوی بکەن و

پابەندی بن . هُدٗى وَذِكۡرَىٰ لِأُوْلِي ٱلۡأَلۡبَٰبِ ﴿٥٤﴾ کردوشمانە بەهۆی ڕێنموویی و یادخستنەوە بۆ خاوەن بیر و هۆشەکان. فَٱصۡبِرۡ إِنَّ وَعۡدَ ٱللَّهِ حَقّٞ وَٱسۡتَغۡفِرۡ لِذَنۢبِكَ وَسَبِّحۡ بِحَمۡدِ رَبِّكَ بِٱلۡعَشِيِّ وَٱلۡإِبۡكَٰرِ ﴿٥٥﴾ ئەی پێغەمبەر (ﷺ) بە ئارام و خۆڕاگربە، چونکە بەڕاستی بەڵێن و وادەکانی خوا هەر دێتە دی، داوای لێ خۆشبوونیش بکە بۆ گوناهەکانت، تەسبیحات و ستایش و سوپاسی پەروەردگاریشت بەردەوام ئەنجام بدە، بە تایبەت لە دەمە و ئێواران و دەمە و بەیانیاندا . إِنَّ ٱلَّذِينَ يُجَٰدِلُونَ فِيٓ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ بِغَيۡرِ سُلۡطَٰنٍ أَتَىٰهُمۡ إِن فِي صُدُورِهِمۡ إِلَّا كِبۡرٞ مَّا هُم بِبَٰلِغِيهِۚ فَٱسۡتَعِذۡ بِٱللَّهِۖ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡبَصِيرُ ﴿٥٦﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە موجادەلە و گفتوگۆی سەرکەشانە دەکەن و، بە نەشارەزایی لە ئایەتەکانی خوا دەدوێن بێ ئەوەی بەڵگەیەکی بەهێزیان پێ بێت، ئەوانە تەنها لە سینەیاندا خۆ بەزل زانین هەیە، بەمەرجێک هیچ کات ناگەنە ئەو ئامانجەی کە هەیانە، کەواتە تۆ پەنا بگرە بە خوا لە شەڕی خوانەناسان چونکە بەڕاستی ئەو زاتە بیسەر و بینایە. لَخَلۡقُ

ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ أَكۡبَرُ مِنۡ خَلۡقِ ٱلنَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعۡلَمُونَ (٥٧) بەڕاستی
دروستکردنی ئاسمانەکان و زەوی لە دروستکردنی خەڵکی زۆر گەورە و گرنگترە، بەڵام زۆربەی خەڵکی ئەم
ڕاستیانە تێناگەن و (پەی پێ) نابەن و نایزانن. وَمَا يَسۡتَوِي ٱلۡأَعۡمَىٰ وَٱلۡبَصِيرُ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ
ٱلصَّٰلِحَٰتِ وَلَا ٱلۡمُسِيٓءُۚ قَلِيلٗا مَّا تَتَذَكَّرُونَ (٥٨) کەسانی کوێر لە بەرامبەر چاوساغەوە، وەک یەک نین،
هەروەها ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە کاروکردەوەی چاکە ئەنجام دەدەن، لەگەڵ ئەوانەدا کە تاوان و گوناهـ
دەکەن (چوونیەک نین)، کەچی زۆر کەم خەڵکی تێدەفکرن و بیردەکەنەوە و بەراورد دەکەن . إِنَّ ٱلسَّاعَةَ
لَأٓتِيَةٞ لَّا رَيۡبَ فِيهَا وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يُؤۡمِنُونَ (٥٩) بەڕاستی ڕۆژی قیامەت بەڕێوەیە و هەر دێت،
هیچ گومانیشی تیادانیە، بەڵام زۆربەی خەڵکی ئیمان و باوەڕناهێنن و باوەڕیان پێی نیە. وَقَالَ رَبُّكُمُ ٱدۡعُونِيٓ
أَسۡتَجِبۡ لَكُمۡۚ إِنَّ ٱلَّذِينَ يَسۡتَكۡبِرُونَ عَنۡ عِبَادَتِي سَيَدۡخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ (٦٠) ئەی خەڵکینە
پەروەردگارتان فەرموویەتی: ئێوە هاناو هاوار بۆمن بهێنن؛ ئەوە من دوعاو نزاتان گیرا دەکەم، بەڕاستی ئەوانەی
خۆیان بەگەورە دادەنێن ولووت بەرزی دەکەن لەئاستی پەرستنی مندا، لەئاییندەدا بەسەرشۆڕی و خەجاڵەتی

یەوە دەخرێنە ناو ئاگری دۆزەخەوە . ٱللَّهُ ٱلَّذِي جَعَلَ لَكُمُ ٱلَّيۡلَ لِتَسۡكُنُواْ فِيهِ وَٱلنَّهَارَ مُبۡصِرًاۚ إِنَّ ٱللَّهَ
لَذُو فَضۡلٍ عَلَى ٱلنَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَشۡكُرُونَ (٦١) خوا ئەو پەروەردگارەیە شەوی بۆ
سازاندوون، تا تیایدا ئارام بگرن و بحەوێنەوە، ڕۆژگاریشی بۆ ڕۆشن و ڕووناک کردوونەتەوە، بەڕاستی خوای
گەورە خاوەنی بەخشندەی و نازو نیعمەتی زۆرە بەسەر خەڵکیەوە، بەڵام زۆربەی خەڵکی سوپاسگوزاری
ناکەن. ذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ رَبُّكُمۡ خَٰلِقُ كُلِّ شَيۡءٖ لَّآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَۖ فَأَنَّىٰ تُؤۡفَكُونَ (٦٢) ئەو زاتە خوای ئێوەیە و
پەروەردگارتانە، بەدیهێنەری هەموو شتێکە، هیچ خوایەک نیە جگە لەو، ئیتر ئێوە بەرەو کوێ دەبرێن ؟ چۆن
لادەدرێن لە لەبەرنامەکەی؟. كَذَٰلِكَ يُؤۡفَكُ ٱلَّذِينَ كَانُواْ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ يَجۡحَدُونَ (٦٣) هەر بەو شێوەیە لادار
بوون ئەوانەی کە لە پێش ئەمانەوە دژایەتی ئایات و فەرمانەکانی خوایان دەکرد و لە ڕێبازەکەی لایان دەدا و

دژایەتیان دەکرد (بەڵام کوان؟! بۆ کوێ چوون؟! چیان بەسەر هات؟!). ٱللَّهُ ٱلَّذِى جَعَلَ لَكُمُ ٱلْأَرْضَ قَرَارًا وَٱلسَّمَآءَ بِنَآءً وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوَرَكُمْ وَرَزَقَكُم مِّنَ ٱلطَّيِّبَٰتِ ذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ رَبُّكُمْ فَتَبَارَكَ ٱللَّهُ رَبُّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿٦٤﴾ خوا ئەو زاتەیە کە زەوی بۆ کردوون بە شوێنی سرەوتن و ژیان و حەوانەوە، ئاسمانیشی بەسەرتانەوە ڕاگرتووە، ڕووخسارو شێوازتانی نەخشاندووە، بە جوانترین شێوەش نەخشاندویەتی، لە ڕزق و ڕۆزی چاک و پاک و بەسوود بەهرەوەری کردوون، جا ئا ئەوەیە خوای پەروەردگارتان، پاک و بێ گەرد و بڵندە ئەو خوایەی کە پەروەردگاری هەموو جیهانیانە. هُوَ ٱلْحَىُّ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ فَٱدْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿٦٥﴾ ئەو زاتە هەمیشە و بەردەوام هەر زیندووە، جگە لەو خوایەکی تر نیە، کەوابوو هانا و هاوار و نزاتان ڕوو بەو بێت، ملکەچ و فەرمانبەرداری بەرنامە و ئاینەکەی ئەو بن، سوپاس و ستایش بۆ خوا، کە پەروەردگاری هەموو جیهانیانە. ۞قُلْ إِنِّى نُهِيتُ أَنْ أَعْبُدَ ٱلَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ لَمَّا جَآءَنِىَ ٱلْبَيِّنَٰتُ مِن رَّبِّى وَأُمِرْتُ أَنْ أُسْلِمَ لِرَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿٦٦﴾ ئەی پێغەمبەر (ﷺ) پێیان بڵێ: بێگومان من قەدەغەم لێکراوە ئەو شتانە بپەرستم کە ئێوە لە جیاتی خوا هانا و هاواری بۆ دەبەن، لە کاتێکدا بەڵگە و نیشانەی زۆر ئاشکرام لە لایەن پەروەردگارمەوە پێگەیشتووە و من فەرمانم پێ دراوە بە ملکەچی خۆم بدەمە

دەست پەروەردگاری هەموو جیهانیان. هُوَ ٱلَّذِى خَلَقَكُم مِّن تُرَابٍ ثُمَّ مِن نُّطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوٓا۟ أَشُدَّكُمْ ثُمَّ لِتَكُونُوا۟ شُيُوخًا وَمِنكُم مَّن يُتَوَفَّىٰ مِن قَبْلُ وَلِتَبْلُغُوٓا۟ أَجَلًا مُّسَمًّى وَلَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٦٧﴾ ئەو خوایە لە خاک ئێوەی دروست کردووە، لەوەودوا لە نوتفە (کە بریتی یە لە بەیەکگەیشتنی سەرەمێکوتەیەک کە بەچاو نابینرێت بە هێلکۆکەیەک کە بەقەدەر خاڵێکی بچووکە) لەوەودوا دەبێتە خۆ هەڵواسەرێک پاشان دەرتان دەهێنێت کە منداڵێکی ساوان، بەرەبەرەگەورەتان دەکات بۆ ئەوەی بگەنە ئەوپەڕی هێزو تواناو ژیریتان، پاشان بۆ ئەوەی ببنە پیرو پەککەوتە، هەشتانە، پێش ئەوەی بگاتە یەکێک لەو قۆناغانە، دەمرێت، هەتانە دەمێنێتەوە بۆ ئەوەی بگاتە کاتێکی دیاریکراو، (خوای گەورە ئەم هەموو

ڕاستیانەتان دەخاتە بەرچاو) بۆ ئەوەی عەقڵ و ژیریتان بخەنە کار... هُوَ ٱلَّذِى يُحۡىِۦ وَيُمِيتُۖ فَإِذَا قَضَىٰٓ أَمۡرًا
فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُۥ كُن فَيَكُونُ ۝٦٨ هەر ئەوزاتە، ژیان دەبەخشێت وزیندەوەران و گیان لەبەران دەمرێنێت،
جاکاتێک بڕیاری شتێکی دا هەر ئەوەندەیە کە پێی بفەرموێت :ببە، دەست بەجێ دەبێت... أَلَمۡ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ
يُجَٰدِلُونَ فِىٓ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ أَنَّىٰ يُصۡرَفُونَ ۝٦٩ ئایا نابینیت ئەوانەی کە موجادەلەو گفتوگۆی نابەجێ دەکەن
دەربارەی ئایەت و فەرمانەکانی خوا، ئەو سەرکەردانانە بەرەو کوێ لادەدرێن لە حەق و ڕاستی، ڕوو لە کوێ
دەکەن؟. ٱلَّذِينَ كَذَّبُواْ بِٱلۡكِتَٰبِ وَبِمَآ أَرۡسَلۡنَا بِهِۦ رُسُلَنَاۖ فَسَوۡفَ يَعۡلَمُونَ ۝٧٠ ئەوانەی کە باوەڕیان نی یە
بە قورئان و بەو بەرنامە و ڕێبازەی کە بە پێغەمبەرەکانماندا ڕەوانەمان کردووە، ئەوانە لە ئاییندەدا دەزانن چیان
بەسەر دێت و خۆیان دەبیننەوە... إِذِ ٱلۡأَغۡلَٰلُ فِىٓ أَعۡنَٰقِهِمۡ وَٱلسَّلَٰسِلُ يُسۡحَبُونَ ۝٧١ کاتێک کۆت و
زنجیرەکان دەکرێنە گەردنیان و ڕادەکێشرێن... فِى ٱلۡحَمِيمِ ثُمَّ فِى ٱلنَّارِ يُسۡجَرُونَ ۝٧٢ بۆ ناو ئاوی زۆر گەرم،
پاشان ئاگریان پێ خۆش دەکرێت و دەبنە سووتەمەنی بۆی... ثُمَّ قِيلَ لَهُمۡ أَيۡنَ مَا كُنتُمۡ تُشۡرِكُونَ ۝٧٣
لەوەودوا پێیان دەوترێت: کوان ئەو شتانەی کە بە هاوەڵتان دادەنا بۆ خوای باڵادەست؟...! مِن دُونِ ٱللَّهِۖ
قَالُواْ ضَلُّواْ عَنَّا بَل لَّمۡ نَكُن نَّدۡعُواْ مِن قَبۡلُ شَيۡـًٔاۚ كَذَٰلِكَ يُضِلُّ ٱللَّهُ ٱلۡكَٰفِرِينَ ۝٧٤ لە جیاتی خوا دەتان
پەرست، بەکەساسی و خەجاڵەتیەوە دەڵێن :لێمان ون بوون، دیار نین!!، بەڵکو ئێمە هەر ناوی کەسی ترمان

نەدەبرد (دیارە لە ترسدا، یان هەر بیروباوەڕی خۆیان فەرامۆش کردووە)، ئا بەو شێوەیە خوا کافران
سەرگەردان و سەر لێ شێواو دەکات... ذَٰلِكُم بِمَا كُنتُمۡ تَفۡرَحُونَ فِى ٱلۡأَرۡضِ بِغَيۡرِ ٱلۡحَقِّ وَبِمَا كُنتُمۡ
تَمۡرَحُونَ ۝٧٥ ئا ئەم بارودۆخەی کە ئێستا تیایدا گیرتان خواردووە سەرئەنجامی ئەو کەیف وشادی و سوڕ و
سەمایەیە کە لەسەر زەویدا بە ناحەق ئەنجامتان دەدا و کەشخەتان دەکرد بەسەر خەڵکەوە و نازتان دەکرد
بەسەریاندا... ٱدۡخُلُوٓاْ أَبۡوَٰبَ جَهَنَّمَ خَٰلِدِينَ فِيهَاۖ فَبِئۡسَ مَثۡوَى ٱلۡمُتَكَبِّرِينَ ۝٧٦ دەی.. لە قاپیەکانی
دۆزەخەوە بۆ ژوورەوە، ئەوەش بزانن ناشمرن تیایدا و بە هەمیشەیی تیایدا دەمێننەوە، ئای کە شوێن و جێگەی

خۆبەزل زانەکان ناخۆش و ناسازە... فَٱصۡبِرۡ إِنَّ وَعۡدَ ٱللَّهِ حَقّٞۚ فَإِمَّا نُرِيَنَّكَ بَعۡضَ ٱلَّذِي نَعِدُهُمۡ أَوۡ
نَتَوَفَّيَنَّكَ فَإِلَيۡنَا يُرۡجَعُونَ ٧٧ جا ئەی پێغەمبەر (ﷺ) ئارامگربە و دڵنیاش بە کە بەڵێنی خوا ڕاست و
دروستە و هەر دێتە دی، ئەوسا یان ئەوەیە کە هەندێ لە هەڕەشەکانمان دژیان بەچاوی خۆت دەبینیت،
یاخود ئەگەر گیانمان کێشایت و وەفاتت کرد؛ ئەوانە بۆ کوێ دەچن؟!، بەناچاری هەر بۆ لای ئێمە دەبرێنەوە
(ئەوسا بەتوندی تۆڵەیان لێ دەسێنین) . وَلَقَدۡ أَرۡسَلۡنَا رُسُلٗا مِّن قَبۡلِكَ مِنۡهُم مَّن قَصَصۡنَا عَلَيۡكَ وَمِنۡهُم
مَّن لَّمۡ نَقۡصُصۡ عَلَيۡكَۗ وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَن يَأۡتِيَ بِـَٔايَةٍ إِلَّا بِإِذۡنِ ٱللَّهِۚ فَإِذَا جَآءَ أَمۡرُ ٱللَّهِ قُضِيَ بِٱلۡحَقِّ
وَخَسِرَ هُنَالِكَ ٱلۡمُبۡطِلُونَ ٧٨ بەڕاستی ئێمە پێش تۆ پێغەمبەرانی تریشمان ڕەوانە کردووە، هەیانە سەرگوزەشتە
و بەسەرهاتیانمان بۆ گێڕاویتەوە، هەشیانە کە سەرگوزەشتە و بەسەرهاتیمان بۆ نەگێڕاویتەوە، هیچ
پێغەمبەرێکیش بۆی نەبووە موعجزەیەک پێش بهێنێت بەبێ مۆڵەتی خوای بە دەستەڵات، جا کاتێک فەرمانی
خوا هاتبێت، ئەوە جێبەجێ کراوە بەڕاستی، ئەوکاتە ئیتر ناحەق و نادروستەکان خەسارەت مەند بوون لەوێدا.
.ٱللَّهُ ٱلَّذِي جَعَلَ لَكُمُ ٱلۡأَنۡعَٰمَ لِتَرۡكَبُواْ مِنۡهَا وَمِنۡهَا تَأۡكُلُونَ ٧٩ هەر خوایە کە ماڵاتی بۆ ئێوە ڕام
هێناوە، تا هەندێکی بۆ سواری بەکاربهێنن وهەندێکیشی بۆ خۆراک سوودی لێ وەربگرن..وَلَكُمۡ فِيهَا
مَنَٰفِعُ وَلِتَبۡلُغُواْ عَلَيۡهَا حَاجَةٗ فِي صُدُورِكُمۡ وَعَلَيۡهَا وَعَلَى ٱلۡفُلۡكِ تُحۡمَلُونَ ٨٠ هەروەها سوودی زۆری
ترتان دەست دەکەوێت لەو ماڵاتانەدا، بۆ ئەوەی بەسواری ئەوانەوە بگەنە ئەو شوێنانەی نیازتان لە دڵدایە
بیگەبێ و کاروباری خۆتان ئەنجام بدەن، جا بەسواری ئەو وڵاخانە و کەشتیش هەڵدەگیرێن (هاتوچۆیان بۆ

ئاسان کردووە) . وَيُرِيكُمۡ ءَايَٰتِهِۦ فَأَيَّ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ تُنكِرُونَ ٨١ ئەوزاتە بەڵگەو دەستەڵاتی خۆیتان نیشان
دەدات، جا بە چ بەڵگەو نیشانە و موعجزەیەکی خوایی ئێوە بڕوا ناکەن و دژی دەوەستن؟!. أَفَلَمۡ يَسِيرُواْ فِي
ٱلۡأَرۡضِ فَيَنظُرُواْ كَيۡفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡۚ كَانُوٓاْ أَكۡثَرَ مِنۡهُمۡ وَأَشَدَّ قُوَّةٗ وَءَاثَارٗا فِي ٱلۡأَرۡضِ
فَمَآ أَغۡنَىٰ عَنۡهُم مَّا كَانُواْ يَكۡسِبُونَ ٨٢ ئایا ئەوە بەزەویدا نەگەڕاون تا تەماشا بکەن کە چیمان بەسەر قەوم

و خەڵکانی پێش ئەماندا هێناوە و سەرئەنجامیان چۆن بووە، ئەوانە زۆر لەمان زیاتر بوون و هێزیان لەمان زۆرتر بوو، شوێنەواریان لەزەویدا ئاشکراتربوو بێگومان ئەو کاروکردەوە نادروستەی کە دەیانکرد هیچ فریایان نەکەوت و ڕزگاری نەکردن... فَلَمَّا جَآءَتۡهُمۡ رُسُلُهُم بِٱلۡبَيِّنَٰتِ فَرِحُواْ بِمَا عِندَهُم مِّنَ ٱلۡعِلۡمِ وَحَاقَ بِهِم مَّا كَانُواْ بِهِۦ يَسۡتَهۡزِءُونَ ﴿٨٣﴾ جا کاتێک کە پێغەمبەرەکانیان بەبەڵگە و نیشانەی تەواوەوە بۆیان ڕەوانە کرا، لە جیاتی ئەوەی باوەڕیان پێ بهێنن خۆیان دڵخۆش کرد بەو ڕادە کەمەی کە لە زانست و زانیاری هەیانبوو سەرئەنجام هەڕەشەی خوا لەسەرزاری پێغەمبەراندا یەخەی پێگرتن و ئەوەی کە ئەوان گاڵتەیان پێدەکرد دەستەو یەخەیان بوو، فەوتاندنی... فَلَمَّا رَأَوۡاْ بَأۡسَنَا قَالُوٓاْ ءَامَنَّا بِٱللَّهِ وَحۡدَهُۥ وَكَفَرۡنَا بِمَا كُنَّا بِهِۦ مُشۡرِكِينَ ﴿٨٤﴾ جا کاتێ کە تۆڵە و سزای ئێمەیان بینی و دڵنیا بوون کە ڕزگاریان نابێت وتیان: ئیتر ئێمە باوەڕمان بە تاک و تەنهایی خوا هێناوە (جگە لەو کەسی تر ناپەرستین)، بێ باوەڕیش بووین بەو شتانەی کە دامان نابوو بەهاوەڵی خوای پەروەردگار و پەشیمانین... فَلَمۡ يَكُ يَنفَعُهُمۡ إِيمَٰنُهُمۡ لَمَّا رَأَوۡاْ بَأۡسَنَاۖ سُنَّتَ ٱللَّهِ ٱلَّتِي قَدۡ خَلَتۡ فِي عِبَادِهِۦۖ وَخَسِرَ هُنَالِكَ ٱلۡكَٰفِرُونَ ﴿٨٥﴾ جا بێگومان ئیمان ئاوا سوودی نەبوو بۆیان، کاتێک تۆڵە و خەشم و قینی ئێمە دەبینن و لە ترساندا باوەڕ دەهێنن، چونکە ئەمە بەڕاستی بەرنامەی خوایە بۆ بەندەکانی بەدرێژایی زەمانە دەبێت لە تەواوی ئازادیدا، بێ ترس و زۆر باوەڕی پێ بکەن، باوەڕی تەنگانە و کاتی تیاچوون پەسەند نیە، ئا لە شوێنەدا ئیتر کافرو بێ بڕواکان خەسارەتمەندی و زەرەری بێ سنووریان بۆ ماوەیە.........................